

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Sectio quarta. vtrum Christus Dominus meruerit hominum electionem, &
prædestinationem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](#)

Incipit autem habere effectum, quando beatitudo A inter ipsas res creatas unam esse radicem, aut rationem alterius. Respondeo, non hoc solum probari, sed etiam respectu voluntatis diuina habere quan-

SECTIO IV.

Vtrum Christus Dominus meruerit hominum electionem, & prædestinationem.

IN superioribus dictum est de effectibus prædestinationis, & gratiae creationisque, quæ propter Christum Deus nobis confert, nunc dicendum est de prædestinatione ipsa, & electione, quam aliqui (nec immrito) *gratiam incretam vocant*, eo quod non solum confitat in beneficio aliquo creato nobis collato, sed in ipsiusmodi actibus increatis intellectus diuini & voluntatis, prout ad electos & prædestinatos libere terminantur.

Hinc modernus quidam Theologus hanc questionem attingens, non solum falsum, sed & improbabile, minimè potum aut securum existimat esse, dicere hanc gratiam diuinæ electionis aut prædestinationis, in hac proprietate sumptum, posse cadere sub merito, quia alias dari posset causa actus diuinæ voluntatis ex parte eius, quod est impossibile, cum actus ille increatus sit, ut recte notauit D. Thom. i. p. q. 19. art. 5. & q. 24. art. 4. qui hac ratione docet, ex parte diuina actus prædestinationis Christi non esse causam nostrę prædestinationis, tum quia eodem actu prædestinamus nos, quo fuit Christus prædestinatus, tum etiam, quia actus diuini non potest dari causa.

Veruntamen, quod ad questionem de possibili spectat, nemini dubium esse potest, quin diuina benevolentia & voluntas libera, quoad liberam determinationem ad aliquod obiectum creatum possit caderi sub merito; & hoc supponunt omnes autores, qui admittunt causam aliquam vel rationem electionis diuinæ in prædestinationis; & qui hanc negant de facto, nunquam in eo fundant suam sententiam, quod sit impossibile meritum electionis, sed alii rationibus videntur. Præterea omnes Theologi docent, & videtur per se notum, posse dari ex parte obiecti creati rationem aliquam per se motuum alicuius decreti liberi diuinæ voluntatis. Id que expresse docet D. Thom. i. cont. Gent. cap. 86. & 87. ubi idem sentit, & declarat Ferrar. tenetq. idem Greg. in j. distin. 40. art. 2. Durand. distin. 41. q. 2. Gab. quest. vniue. in init. Gaspar. Cassal. lib. i. de quadruplici. iust. cap. 4. & moderni scriptores in. p. D. Thom. quest. 19. art. 5. & quest. 23. art. 5. Et ratio est, quia, licet decretum liberum diuina voluntatis nihil addat reale ipsi actui necessario eiusdem diuinæ voluntatis, iuxta veriorem sententiam, nihilominus per illud vere Deus vult libere tale obiectum creatum; & ut id velit, licet prima ratio sit bonitas eius, ex parte tamen obiecti potest interdum considerare priorem aliquam rationem, ob quam id velit: hoc enim imperfectionem nullam inuoluit, nec dependentiam aut causalitatem veram alicuius rei, quæ in Deo sit; & alioqui est necessarium, ut aliqua conditio vel actio creaturæ possit esse ratio vera alterius effectus diuini, non solum per modum finis, cuius gratia aliiquid fit, sed etiam per modum meriti, aut alterius principij ex se postulantis talem effectum. Quod in effectibus diuinæ prouidentiaz frequenter inueniunt certissimum est: sic enim Deus dicitur quandam rationem iustitiae seruare in con-naturalibus rerum proprietatibus conferendis, ac distribuendis: sol etenim, quem in tali natura Deus condere decrevit, quasi iure suo postulat à Deo lucem, ignis calorem, calor concursum ad calefaciendum, lux ad illuminandum, &c. In rebus item & actionibus moralibus id clarius conspicitur: peccatum enim ab homine commissum, exigit à Deo, postulaque vindictam; bonum autem opus postulat præmium. Dices, his rationibus solum ostendi,

inter ipsas res creatas unam esse radicem, aut rationem alterius. Respondeo, non hoc solum probari, sed etiam respectu voluntatis diuina habere quan-dam rationem motiu inclinantis, allicantis illam ad volendum hoc vel illud. Quod patet primo ex modo loquendi Scripturæ, Ioan. enim 10. ait Chri-stus, Propter me diligis Pater, quia ego pono animam meam, Chrystos. Euthym. & alij expoñentes aduer-tunt, licet, in Christo sint plures aliae rationes, propter quas à Patre diligitur, propter hanc tamen rationem maxime diligit, quod sponte sua mortem appetit, ut Patri obediret. Huc etiam spectant illa Christi verba, Qui diligit me, diligitur a Patre nostro, & illa, Si quis diligit me, sermonem meum seruabit, & Pater meus diligit eum, & ad eum venientem, &c. hæc enim & familia non solum concomitantiam signi-ficant, sed etiam rationem diuinæ electionis erga nos.

Secundo idem declaratur, quia Deus interdum confert creature suam dilectionem ac benevolen-tiam ex solo suo beneplacito a liberalitate; & tunc non datur ratio electionis ex parte creaturæ: inter-dum vero confert Deus hanc dilectionem aut b-e-nevolentiam per modum cuiusdam iustæ distribu-tionis, vt in naturalibus aliter vult ornare colos, quam terram, quia vult seruare vniuersitatem nature id, quod ei est aliquo modo debitum; & in mora-libus, pro ratione melioris dispositionis, vel maioris meriti, maiorem gratiam confert, atque adeo magis amat amiciziam amorem. Igitur aliqua voluntas vel amor Dei habet rationem aliquam ex parte crea-turæ, ob quam ipsa diuina dilectione tali modo ad talē creaturam terminatur. Probatur hæc vltima con-sequentia, quia voluntas iusta eo modo, quo iusti-tia rationem habet, respicit ius alterius, & rationem ac motuum, in quo fundatur, nec potest in alio di-stingui voluntas mere liberalis à voluntate iusta.

Tertio idem probatur ex effectibus diuinæ vo-luntatis, & principio eorum: nam homo meretur à Deo maiorem gratiam, vel alia similia dona: ergo meretur, ut Deus velit conferre ei talen gratiam. Patet consequentia, quia Deus non confert hoc do-num nisi volens, & eo modo, quo vult, confert: ergo non potest quis mereri effectum ipsum, nisi meretur, ut Deus velit illum donare, seu efficeret, nō si meretur effectum, mereretur etiam illius effectio-nem: ergo & actum ad tales effectiones terminatum, seu quod actus voluntatis ad tales effectio-nem terminetur. Sicut inter homines, si ergo mer-etur, vt Rex conferat tale beneficium, certe mer-etur, vt velit conferre: neque intelligi potest, ut aliquis mereatur aliquod præmium, quin mere-atur quidquid ad illud necessarium est, quando id non præsupponitur, ut superius etiam attigit disput. 4. sed. 4. Et in merito penitentia clarius perspicitur, quidam enim quis per peccata sua meretur æternam peccatum, non solum meretur peccatum ipsam, sed etiam ut Deus velit illam conferre, quia Deus ex se ne-minem vult perire, sed solum ob hominem demeritum, iuxta illud, Deus non vult mortem peccatoris, seu Deus mortem non fecit. Vnde Damasc. lib. 2. cap. 29. & 30. recte distinguunt, quædam Deum velle ex se solo, quædam vero ex nobis, seu nostris actibus & meritis inclinatum. Non est ergo dubium, quin possit dari meritum diuinæ voluntatis, ut libere terminata ad creaturam: nam meritum non est causa pro-pria ac physica, sed tantum ratione motiva, quæ co-gnita à Deo, illum mouet metaphorice, seu inclinat ad hoc vel illud volendum. Neque D. Thom. in hoc sensu negat, dari causam diuinæ electionis ex parte actus diuini, sed loquitur in primis de causa proprie & in rigore sumpta, quo sensu impossibile est dari causam diuinæ voluntatis, aut actus eius, qui secun-dū se omnino increatus est, & improductus: vt ve-ro libere terminatur ad obiectum creatū, nihil reale additur

Prima q-
uestio
nem
Medina hic
q. 19. aub.
q. 1.

Festus de
predicis
provenientia
iudicium.

Obiectus
enq. alt.
causa de-
cussione
liberis
voluntas
merita
effe-
tus
cre-
tua.

In natura
liberis pas-
tis.

additur ei, quod propriam causam habere possit, sed èminentia ac mirabil modo sine via additione, vel mutatione reali, atque adeo sine via vera causalitate, ad hanc vel illa obiecta libere terminatur. Deinde lequitur de actu diuino secundum se, & ab eo excludit illam causalitatem, quæ in nobis esse solet inter ipsos actus voluntatis, quatenus unus ab alio oritur, ut electio ab intentione: & sic negat Diuus Thomas, Deum velle unum, quia vult aliud, quia hæc locutio in rigore indicat causalitatem inter ipsos actus: non tamen negat Diuus Thomas, quin actus diuinæ voluntatis, ut libere terminatus ad creaturem, possit dari aliqua ratio, interdum ex parte ipsius Dei, interdum vero ex parte creature: & in dicto libro tertio contra gentes, utramque sa-
tis aperte docet, nam caput. 86. concedit dari ratio-
nem, cap. vero 87. & 88. negat dari causam voluntatis diuinæ: una vero ex rationibus diuinæ voluntatis potest esse meritum, ut satis declaratum est, & per se videtur notum, quia non est maior repugnan-
tia in hac ratione, quam in ceteris. Et hinc etiam sit,
vt, licet secundum rem non possit unus actus diuinæ voluntatis esse alterius causa, secundum rationem tamè, sicut unum attributum est ratio alterius, verbi gratia, intellectus voluntatis, & immaterialitas im-
mortalitatis, ita actus voluntatis diuinæ, ut terminatus ad unum obiectum, est ratio cur terminetur
ad aliud.

Hac ergo veritate supposita de possibili, superest quæstio præcipue à nobis intenta, an de facto Christus nobis meruerit electionem & prædestinationem, id est, an Deus in exterritate sua nos elegit in tuens ad merita Christi futura, iam prouisa & præcognita. In qua reduta sunt sententiae: prior negat meruisse Christum nobis exterram electionem, aut prædestinationem. Ita tenet expresse Sonnius lib. tertio de demonstratione religionis Chri-
stianæ, tractatu tertio, capitul. 19, & Adamus exponens id ad Ephesios 1. Elegit nos in ipso, &c. Ean-
dem sententiam doceant necesse est, qui negant, meruisse nobis Christum omnes disputationes remota-
tas ad gratiam iustificationem: nam inde fit, non meruisse nobis omnes effectus prædestinationis no-
stræ, & consequenter nec prædestinationem ipsam, nec electionem: quæ (ut supponimus) anterior est secundum rationem, & radix totius prædestina-
tionis, omniumque effectuum eius. Prædestina-
tio autem, ut minimum, includit rationem omniū mediorum particularium, seu propriorum, per quæ electus infallibiliter producitur ad regnum cœlorum: ideoque nemo potest mereri totam prædestinationem, nisi hos omnes effectus, seu media mereatur: & quia nos non meremur hæc omnia beneficia, ideo neque nostram præ-
destinationem meremur: idem ergo necesse est de Christo sentiant, qui ipsum hæc omnia bona nobis meruisse negant. Kursus, qui putant hominum elec-
tionem secundum rationem antecedisse præscientiam originalis peccati, CHRISTI vero præ-
destinationem posteriorem fuisse, necesse est, doceant, hominum electionem non fuisse intuitu meritorum Christi, sed ex sola voluntate diuinæ, quia in eo signo, in quo ponunt, Deum elegi: prædesti-
natos, nondum intelligunt, ut habentem in sua præ-
scientia merita Christi præsentia. Atque ita sentie Capro. in 3. distinct. 1. quæstione vñica, articu. 3. ad 1. & 3. Scoti cont. 1. conclu. qui indifferenter loqui-
tur de electione & prædestinatione nostra, potissimum tamen videtur intelligendus de electione, nam prædestination, cum stiratio mediorum, non potuit ante præsumum originalis peccatum comple-
ri, licet inchoari potuerit, ut more nostro loqua-
mur. Denique hanc sententiam tenet Scotus in 3.
distinctione 19. quæstione vñica, ad quoddam argu-
mentum, ante solut. princip. argumentorum. Et fundari

A in eo videtur, quod electio prædestinationum simu-
cum Christi prædestinatione antecedit originale
peccatum: Christus autem non est ordinatus ad me-
rendum nobis: donec lapsus primi hominis præ-
sus est.

Secunda sententia absolute docet, Christum me-
ruisse nobis prædestinationem & electionem ad glo-
riam. Hanc opinionem tenent ex modernis aucto-
ribus Catherin. opuscul. de exim. Christi prædest. Vega
lib. 4. in Trident. cap. 5. Albert. Pighius lib. 8. de libe-
rio arbitrio, cap. 1. 2. & 3. & lib. 10. cap. 1. Ex antiquis
vero scholasticis citantur pro hac sententia Diuus
Thomas infra quæst. 24. artic. 4. & in 3. distinct. 16.
quæstione 3. & super ad Ephesios 1. lectione 5. Alen.
3. parte quæstione 3. membro 5. Durandus 3. distinc-
tio. 10. quæstione 3. sed hi autores obscure loquuntur,
& facile possunt in utramque partem induci.
Nihilominus hæc sententia his temporibus recepi-
tissima est, & maiorem haberet pietatem, & probabi-
litatem: ea igitur nobis probanda est, & declaranda.
Quia vero confuse tractari solet, eo quod non di-
stinguitur prædestinationem, quæcūm includit, vel di-
cit actum intellectus, ab electione seu dilectione,
quam dicit vel supponit in voluntate, quæ duo non
sunt modo, & ordine rationis ab omnibus in
DEO concipiuntur; & constituuntur: & ideo bre-
uiter supponere oportet id, quod in hacre probabili-
bus existimamus: Ante omnem igitur actum ad
prædestinationem proprie pertinentem, ordinare-
tionis antecedit scientia diuina, tam simplicis in-
telligentiæ, quam conditionata, qua nouit infinitos
mundos, quos procreare posset, & infinitos mo-
dos, quibus in hoc mundo posset gubernare homi-
nes, eisque de mediis ad vitam æternam consequen-
dam prouidere: & in singulis agnoscit, quid omnes
homines acturi essent, si eum his vel illis circumstan-
tijs, ant mediis crearentur, vel gubernarentur. De
hac igitur præscientia non potest quæstio præ-
dicta intelligi, quia hæc non potest cader sub merito,
tum quia, supposita veritate obiecti, necessaria est in
Deo, tum quia ex vi illius, Deus nullum bonum
conferit creaturæ, nec videt aliquid, ut absolute fu-
turum, meritem autem & necesse est, ut vel iam sit,
vel saltem futurum præsciatur, & illi responderet
beneficiū aliquod, quod Deus conseruationis
meriti.

E Post hanc scientiam subsequitur decretum ali-
quod diuinæ voluntatis, quo huius mundi crea-
tionem pra alijs elegit, vel quo voluit homines ad su-
pernaturalem beatitudinem ordinare sufficienter,
aut efficaciter, per hæc vel illa media. Et in hoc actu
censetur ab aliquibus consummata prædestinatio:
alij vero cum D. Thoma existimant post hanc vo-
luntatem subsequi, secundum rationem in diuino
intellectu imperium efficax, vel iudicium prædi-
cum, præcipiens & dictans absolute de agendis, &
ordinans totam seriem mediiorum, quibus præ-
stabilitus perducitur ad regnum, in qua intellectus
ordinationis seu ratione prædestinationem confi-
tuunt. Dicendum ergo est primo de his, quæ in vo-
luntate præcedunt, deinde de his, quæ in intellectu
subsequuntur.

Distingunt aliqui in voluntate diuinæ duplices
actus circa hominum salutem: quosdam dicunt se
generales, ut est voluntas ordinandi omnes ho-
mines per sufficientia media ad supernaturalem
beatitudinem, quæ voluntas ordinare rationis intel-
ligitur esse prima erga homines, & antecedens
præscientiam originalis peccati. Alia item est vo-
luntas generalis, quæ subsequitur est præscientiam
originalis peccati, quæ Deus voluit omnes homi-
nes lapsos reparare, & quantum in ipso est, saluos
facere, iuxta illud 2. ad Timotheum, DEVS vult o-
mnes homines saluos fieri, quod ad utramque volunta-
tem referri potest. Alios actus dicunt esse speciales,
& parti-

& particuliāres, ut est electio, & dilectio efficax Petri; A v.g. vel Pauli, qua Deus ante omnia eius merita pra-
uisa, ex sola sua liberali voluntate illum eligit, & ef-
ficiter definit, ut salvetur. In priorib. ergo voluntati-
bus generalibus dicunt, non habuisse Deum respe-
ctum vnum ad merita Christi preuisa, in particulari
autem vniuersaliter electione habuisse, atq[ue] ita pro-
pter Christi merita omnes praedestinatos elegisse.
De his posteriori parte dicimus postea. Prioris au-
tem fundamentum est, quia voluntas illa generalis
diligendi homines per sufficientia media ad vitam
eternam, non supponit præscita Christi merita fu-
tura. ergo non potuit habere intuitu illorum, seu
propter illa. Consequens est euidentis, quia causa
meritorum, vt sepe in superioribus dictum est, sup-
poni debet, vel ipsa, vel saltem in præscientia præ-
matis. Antecedens autem dupli ratione declaratur.
Prima est, quia Deus in primo illo signo ratio-
nis, in quo voluit Vniuersum perfectum condere, &
in quo voluit Christum vt caput, & cetera vt mem-
bra, vel vt res, quæ illi deseruirent, in illo (inquam)
eodem signo voluit homines procreare propter su-
pernaturalem beatitudinem asequandam, & ita in
illo etiam habuit illam voluntatem generalem: sed
in illo signo nondum intelligitur habere præscien-
tiā meritorum Christi. ergo illa voluntas est: non
potuit ex merito Christi, Confirmatur & declara-
tur ex differentia inter causam finalē, vel exem-
plare respectu cause meritorum, nam finis non est
necessus: vt supponatur existens, neq[ue] in re, neque in
præscientia causa operantis seu voluntatis, sed satis
est, quod præcognoscatur possibilis, vt aliquid pos-
sit in illum ordinari, vel ut ipse possit intendi per ta-
lia media, vel sufficienter, vel efficaciter uno actu
perfecto: & idem est in causa exemplari, quæ in hac
conditione finem imitatur. At vero causa merito-
rum, quæ in hoc similius est efficienti, supponi debe-
re existens, vel in se, vel saltem in præscientia eius, qui
ex præscientia meriti inclinatur ad aliquid volen-
dum & ideo Deus, licet uno actu voluerit Christum
& alios homines, vel angelos ad esse, vel ad gloriam
ordinare, potius nihilominus intendere Christum
ad finem vel exemplarū aliorum, non tamen potuit
ex merito Christi illam generalē voluntatem erga
homines habere. Secunda ratio est, quia meri-
tum Christi respectu hominum supponit voluntati-
tem illam generalē ordinandi homines ad glori-
am per sufficiētes causas, quarum vna fuit merito
Christi: Atq[ue] ideo Christus nobis meruit, quia Deus
voluit, vt nobis mereretur: non ergo potuit Deus
hoc velle propter meritum eiusdem Christi, cum
omne meritum talē voluntatē supponat, præ-
fertim eum supra disput. 39. ostensum sit, omne me-
ritum proprium de iustitia coram Deo, supponere
ordinationem diuinam circa tale meritum: sed De-
us voluit Christum nobis mereri, quia voluit, quan-
tum in se est, nobis gloriam conferre, nam illud me-
ritum comparatur ad hanc gloriam, sicut medium
ad finem: hullo ergo modo potuit illa generalis Dei
voluntas in hoc merito fundari, sicut prima volun-
tas finis non potest fundari in medio, & hoc etiam
est differentia inter finem & exemplarū respectu cau-
se meritorum. Nam, vt Christus sit finis gloriae alio-
rum hominum, non prærequirit aliam ordinatio-
nem diuinam, sed illomet actu, quo voluit Deus or-
dinare homines ad gloriam, id ordinavit etiam ad
honorem Christi, & è contrario, volendo Christum,
voluit eum vt finem & caput aliorum hominum.
Similiter, vt Christus sit exemplarū, non supponitur
alia ordinatio, sed ex vi sua intrinseca perfectionis,
quam habet per gratiam vniōnis, & alias, quæ hanc
consequuntur, natus est esse exemplarū gloriae alio-
rum, & ita hæc omnia habet ex vi sua primarię præ-
destinationis. At vero, quod sit causa meritorum de
facto, habet ex speciali ordinatione diuinā, quæ né-

Fr. Suarez Tom. I.

cessariū est posterior, quam generalis ordinatio ho-
minum ad gloriam, vt ostensum est, & ideo licet
hæc generalis voluntas seu ordinatio potuerit re-
spicer Christum, vt finem, & exemplar gloriae ho-
minum, non tamen potuit in ipso, vt in causa meri-
toria, fundari. Itaque Christus sub ratione meren-
tis hominibus habet rationem medię ad gloriam
hominum, & ideo supponit in Deo aliquam intentionem
huius gloriae, saltem per voluntatem illam
generalem, & ideo fieri non potest, vt talis intentio
seu voluntas in eodem Christi merito fundetur, nec
quod supponat illud utrabsolute futurum & præsci-
tum.

Diccas. Quamvis hæc rationes recte procedant de
priori voluntate generali ordinandi homines ad æ-
ternam gloriam, tamen de posteriori voluntate re-
parandi hominem lapsum non ita procedere per se
conatur, quia hæc voluntas iam supponit ordinatio-
nem meritorum Christi Domini, & præscientiam
eorum, præterim iuxta nostram sententiam, quod
Christus fuerit primus omnium, & ante præsum
originale peccatum prædestinatus, & quod ex me-
rito eius præsumo fuerit data gracia hominibus in
statu innocentia: iam ergo intelligitur suffi-
cienter præsota merita Christi respectu hominum vt
propter illa potuerit Deus velle homines reparare
per eundem Christum. Respondent autores præ-
dictæ sententiaz, verum quidem esse rationem fa-
ciam præcise sumptam, non habere eandem vim
de hæc posteriori voluntate: nihilominus, seruata
proportione, esse applicandum: quia ante præsum
originale peccatum solum fuit Christus ordi-
natus ad merendum hominibus ea media gratia, &
supernaturalis prouidentia, quæ statu innocentiæ
fuerint consentanea, non vero vt esset vniuersalis
medicina peccati totius naturæ, nam circa hoc nihil
intelligimus voluisse Deum statuere ante præsum
originales peccatum. Hac ergo ratione posteri-
or voluntas, quam Deus habuit redimendi homi-
nem, non potuit in merito Christi vt præsumo fun-
dari, sed Deus sua voluntate ordinavit vt Christus
veniret in carne passibili ad redimendos homines.
Quod autem hoc ita sit, non potest euidenter pro-
bari, quia pender ex libera voluntate Dei, qui varijs
modis potuit hæc omnia intendere, & prouidere:
est autem consuetaneum diuinæ Scripturæ, ex qua
diuina voluntas nobis innotescit. Nam diuina
Scriptura soli misericordiaz, ac dilectioni, & libe-
ralitati Dei tribuit hoc decretum redimendi homi-
nes, non vero iustitiaz Christi, vt Ioannis tertio, Sic
Deus dixit mundum, &c. Ad Ephesios secundo.
Deus autem, qui dues est in misericordia, propter nim-
iam charitatem suam, qua dixit nos, cum essemus mor-
tui peccato, coniunctivit nos Christo. Rom. 5. Com-
mendat autem charitatem suam Deus, quia, cum adhuc
peccatoris essemus, &c. Quem locum tractans Au-
gustinus, tractatione 110. in Ioann. dicit, Non ita
Christus nos Patri reconciliavit, vt inciperemus amare, quos
oderat, sicut reconciliavit inimicū inimico, vt deinde
sint amici, & inueniē diligēti qui oderant inimicū. Sed
iam nos diligēti reconciliati sumus ei, cum quo proper
peccatum inimicū habebamus. Igitur ex sententia
Augustini prius intelligitur Deus dixisse nos, quā
Christus nos ei reconciliauerit, illa autem dilectio
non est alia, nisi quā nos lapsos in culpam gratis
voluit reparare: in qua re humana natura maiore
rem gratiam à Deo recipit, quam angelica, vt
in fine illius tractatus idem Augustinus declarat,
docens, non posse id nisi diuinæ gratia, ac libe-
ralitati attribui. Et confirmari tandem potest,
quia vel Christus prædestinatus fuit primo in reme-
diū peccati, & post illud in Adamo præsum
vel per se fuit primario volitus ac prædestinatus:
si primum dicatur, manifeste concluditur, sicut
Christus non fuit causa sua prædestinationis, ita

iii neg

nec illius voluntatis, qua destinatus est ad nos redi-mendum: ergo neque illius, qua Deus voluit gene-ratim nos redimere, haec enim aut antecedit illam, aut in ea includitur, seu non est alia, quam illa. Deus enim, qui simul ac perfecte vult finem & medium, volendo nos redimere, voluit per Christum redi-mere. Si vero dicamus, Christum absolute & per se fuisse prius prædestinatum, saltem fatendum nobis est, ad officium Redemptoris, & ad sumendum carnem passibilem, non esse destinatum nisi occasi-one peccati, & illo præuiso, quam secundariam (vt ita dicam) prædestinationem seu ordinationem Christus sibi non meruit, non enim sibi meruit ut haberet corpus passibile, sed ex diuina tantum or-dinatione id habuit, vt illis verbis colligitur, *Corpus autem adaptasti mihi*, ad Hebreos 10. Psalmo 39. Vnde ipse Christus Dominus nunquam suis meritis, sed beneplacito Patris, ordinationem mortis sua attribuit: tota ergo haec mirabilis prouidentia, quam Deus habuit in hominum redemptione, quoad primam suam originem, primumq[ue] decretum diuina voluntatis, a quo tota procedit, non habuit ortum ex Christi voluntate aut merito, sed solum ex vo-luntate diuina.

Hæc sententia sic exposta, est satis probabilis, mihiique aliquando placuit, & vera visa est. Nunc vero nonnullæ difficultates circa illam occurruunt. Prima est, quia in toto hoc disuersu supponi vide-tur, habere Deum has voluntates vniuersales, & quasi abstractas & confusas ex parte obiecti: quod tamen falsum esse videtur. Quia Deus, sicut dicitur, *Etissime omnia cognoscit*, ita & vult: vnde, sicut non cognovit ea, qua communia sunt omnibus hominibus, aliquo communis & confuso conce-pitu, sicut nos, sed intuendo distincte omnia sin-gularia, & quid in unoquoque est simile alteri: quia omnis aliis cognitionis modus includit imperfec-tionem DEO repugnantem. Item non vult ea, qua sunt communia omnibus hominibus, nisi volendo simul singulis hominibus tale bonum, vel volendo aliquam causam individuam & par-ticularem in suo esse, vniuersalem vero in sua vir-tute, & utilitate, volendo (inquam) illam, vt vniuer-salem in causando, & vt beneficiat omnibus: hic enim modus volendi est sufficiens, & perfectus, alias vero, & necessarius non est, & in imperfectionem inuoluit. Quod autem in disuersu factò id quod D dixi de voluntate confusa & vniuersali supponatur, satis constat ex ipsiusmet sententiæ expositiōne, quia aliqui non oportet distinguere inter ge-neralē illam voluntatem, & particularē, quas Deus habet circa singulorum hominum salutem, imo nec satis intelligi posset talis distinc-tio: in quo enim distinguuntur duæ illæ voluntates, si virra-que circa singularia illa distinctor versatur? supponit ergo necessaria illa sententia, priores illas vo-luntates versari circa homines in communi, seu circa naturam humanam vniuerse sumptam. Deinde declaratur in hunc modum, nam circa Petrum, verbi gratia, quem suppono esse prædestinatum, Deus habuit efficacem voluntatem, qui illum ad gloriam elegit: aut ergo habuit circa eundem aliam priorem voluntatem, qua voluit illum ad gloriam ordinare, vel nullam aliam habuit. Si hoc secun-dum dicatur, sequitur, non habuisse Deum illam ge-neralē voluntatem circa omnes homines, & con-sequenter sequitur, circa nullum hominem habuisse talē voluntatem generalē, sed solum circa singulos habuisse voluntatem efficacem, vel ante-cedentem seu inefficacem de vniuersisque statu & salute. Si vero dicatur primum, primo id superfluum est, quia in voluntate efficaci includuntur sufficiens: quid ergo necesse est actus multiplicare secundum rationem distinctos, & vnum singere priorem alio? Et deinde illa prior voluntas necessario debet in-

A telligi, non ut particularis ex parte obiecti, scilicet, Petri prædestinati, sed ut generalis erga homines, in quibus petras continetur: est ergo talis voluntas v-niformis respectu omnium, & ex se indifferens, & æqualis ad omnes, & consequenter quasi confusa & vniuersalis ex parte obiecti, quod videtur imperti-nens, & alienum à diuina perfectione. Tandem con-firmatur, quia alias, etiam circa electos, intelligentem est, prius Deum in communi & vniiformiter elegisse efficaciter tot homines ad gloriam, deinde hunc in particuliari elegisse ad tales gradum & di-gnitatem gratia & gloria, illum vero ad alium, & sic de singulis: quod si hoc est vanum & superflu-um, vt reuera est, idem erit dicendum de omni-hominibus. Atque ita sit, Deum nullum gene-ralē actum habuisse circa homines in communi, sed circa omnes & singulos sibi propositos distin-gitissime per suam infinitam cognitionem, habuisse tale decretum voluntatis dandi gloriam, quale ei pla-cuit, & hoc modo voltaisse omnes salvare, vel redi-mere, non per actum vniuersalem, seu confusum ex parte obiecti, sed per actum distincte cadente in singulos, non vniiformiter, & eodem modo, sed in-xta liberam distributionem diuina voluntatis. Quia vero actus ille, prout ad hunc vel illum hominem terminatur, ratione à nobis distinguitur in plures, qui inter se conuenient in ratione voluntatis dandi gloriam, ideo de illa voluntate loquimur tanquam de uno actu terminato ad obiectum vniuersale, & abstractum, & ab illo actu intelliguntur profecta media generalia, ad omnium hominum salutem or-di-nata, cum tamen in re non sit nisi Dei voluntas ve-libre terminata ad singulorum hominum salutem iuxta beneplacitum suum.

C **Q**uod si hoc verum esse conuincitur, hinc uerius sequitur secunda difficultas circa prædictam sen-tentiam, nimirum, aut fundamenta, quibus nimirum inefficacia esse, aut probare, Christum non meruisse prædestinatis efficacem electionem ad gloriam, quod nec ab illa sententia admittitur, nec verum est, vt offendimus. Sequela probatur primo, quia Deus non habuit circa electos, duos actus volendi co-or-dinare ad gloriam, sed simul vnico actu, & vna simplicissima terminatione libera voluit efficaciter & hunc & illum salvare, in tali gradu, & perfec-tione: ergo, si Christus non meruit primam ordina-tionem talium hominum ad beatitudinem, neque-tiam eorum electionem meruit. Rursus in eodem signo, in quo DEVS elegit hunc, & illum præde-stinatum, voluit antecedenter, seu ordinante suffi-cienter singulos reprobus ad gloriam, & per hanc modum generaliter voluit omnes homines salvare: ergo si hæc voluntas generalis, seu potius genera-tionis à nobis concepta, & declarata, non fuit exmeritis Christi, ergo nec illa voluntas, qua sufficiens or-dinavit singulos reprobus ad gloriam, fuit exmeritis C HRISTI, nam est idem omnino actus, & in eodem signo: ergo pars ratione non meruit prædesti-natis electionem, seu ordinationem efficacem ad gloriam, nam simul & in eodem signo ratione intel-ligitur ille actus, vt terminatus ad singula obiecta, seu ad singulas personas, iuxta beneplacitum D EI. Vnde tandem argumentor à paritatem rationis, nam tota ratio, ob quam negatur Christus meruisse nobis ordinationem ad gloriam, vel ad redemptions, est, quia merita Christi non supponuntur præuisa, eo quod ordinatio Christi ad me-rendum hominibus præcedat visionem meritorum eius, & ante illam ordinationem Christi ad meritum, præcedat ordinatio hominum ad glo-riam, sed hæc ratio, si est efficax, & que procedit de efficacie electione prædestinatorum: ergo. Proba-tur minor, quia prædestinati simili codemque a-ctu cum Christo sunt efficaciter dilecti, & ad gloriam electi, & in eodem signo reprobi sunt sufficienter glo-

gloriam ordinati, per actum, quo vere Deus voluit A simplici seu antecedente voluntate eis dare gloriam, quantum in ipso esset, neque alio modo sunt omnes homines ordinati ad gloriam, quam per huiusmodi actus: sed in eo signo nondum erant praesumta Christi, nec Christus ipse intelligitur ordinatus ad merendum hominibus, imo haec ordinatio non intelligitur profecta ex alia voluntate salvandi homines, nisi ex illa, qua respectu horum est electio efficax, respectu vero aliorum simplex affectus: ergo, si propter dictam causam Christus non meruit generalem ordinacionem hominum ad gloriam, nec etiam electionem praedestinatorum meriti potuit.

Propter has ergo difficultates videtur certe, non oportere in praesenti quæstione distinguere secundum rationem in diuina voluntate hos actus generales à particularibus, quia illi acti, prout à nobis vniuersaliter concipiuntur & significantur, non sunt formaliter in Deo, sed virtualiter, prout in ipsis particularibus includuntur, vel in medijs vniuersalibus, quæ Deus voluit proper salutem omnium hominum: vnde fit, eatenus posse assignari rationem horum actuum vniuersalium ex parte meriti Christi, quatenus potest assignari particularium omnium, ut ad singulorum hominum salutem terminatur. Sicut enim Aristoteles dixit, medicum non curare hominem, nisi in quantum curat Calliam, vel Socratem, ita nos dicere possumus, Christum non mereri homini, nisi in quantum meretur Petro, Paulo, &c. & Deum non velle salvare humanum genus, nisi in quantum vult salvare Adamum, & Eum, & hos particulares homines, qui de facto sunt ab eis propagandi: quapropter ratio motiva per modum meriti ad volendam hominum salutem, eadem necessaria esse debet, quia mouit Deum ad huius & illius salutem volendam: tota ergo quæstio renovatur ad particularē voluntatem, prout est electio huius vel illius, vel simplex affectus, seu conditionata voluntas, respectu aliorum. Videntur autem rationes facta simul coniuncte probare, non potuisse meritum Christi praesum est rationem talis voluntatis, etiam vt ad homines in particulari terminatur, quia ex una parte priores rationes recte vindicent procedere de voluntate Dei vniuersae concepta & significata, ex alia vero parte ostensum est, illam voluntatem non exerceri in re, nisi circa particularia, & non uno modo circa omnia, sed pro diuino beneplacito: concludunt ergo illæ rationes, non potuisse Christi meritum esse rationem electionis hominum.

**Electionis atque
rationis hominum
meritis.** In hac re dicendum est primo. Illa singularis benevolenta, & dilectio, qua Deus ante præuisa hominum merita praedestinatos elegit ad gloriam, vt est electio horum praesulium, non et ex meritis Christi, sed ex libertate diuinæ voluntatis. Probatur ex Paul. ad Eph. 1. Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, & infra subdit, Secundum propositum voluntatis sua: vbi electionem illam in solum cōfūlum voluntatis diuinæ refert: quis licet Deus electionem illam fecerit in Christo, quatenus eos, quos elegit, ad gloriam Christi ordinavit, vel fortassis etiam, quia propter merita Christi illos dilexit, tamē quod per eam voluntatem hi potius, quam illi fuerint electi, non fuit Christi meritum, sed consilium diuinæ voluntatis. Ex eodem sensu infra iterum subdit, In quo etiam nos forte vocati sumus, praedestinati secundum propositum eius, qui operatur omnia secundum consilium voluntatis sua. Ut enim significaret Paul. non fuisse hanc electionem ex viis meritis, nomine fortis vobis est. Propter hoc etiam Christus Ioan. 17. orans pro elec- tis, & praedestinatis, eos appellat datos sibi à Patre, scilicet per æternam electionem, vt exponit Adrian. Papa in epist. 1. ad Episcopos Hispanie, & indicant August. tract. 106. in Ioan. & Chrysost. homil. 80. in Fr. Suarez Tom. 1.

Ioan. cui consonat illud Isa. 8. Ecce ego & pueri, quos dedi mihi, quod in persona Christi dictum esse exponit Paul. ad Heb. 2. & hoc modo commode intellegitur illud verbum Christi Matth. 20. Sedere autem ad dexieram meam, vel sinistram non est meum dare vobis, sed quibus paratum est à Patrem meo. Ratione probatur conclusio, quia Deus ab æterno elegit hos præ illis: si ergo hanc electionem & comparationem fecit propter Christi merita, oportebit intelligere præuidisse Deum Christum per humanam voluntatem dilectorum fuisse hos potius quam illos, & efficacius oblatum sua merita pro his, quam pro illis; & id eo elegisse hos, potius quam illos: nam si in meritis & voluntate Christi non præuidebat aliquam differentiam, seu personarum electionem, non potest intelligi quomodo propter Christi merita præuisa, voluntas Dei fuerit magis determinata ad hos eligendos, potius quam illos: sed ille ordo, seu modus electionis, neque est verus, nec conueniens, nec satis intelligi potest saltem circa omnes electos. Primum patet, quia non debuit voluntas diuinæ humanae conformari, sed potius humana diuina, non ergo ideo Deus elegit hos potius quam illos, quia Christus vel homo ita erat electurus, sed potius ideo Christus efficacius obtulit sua merita pro his, quam pro illis, quia cognovit Patrem suum ita eos elegisse, vt ex omnibus, quæ in fact. 2. adducta sunt comprobari potest, præterim ex toto cap. 17. Ioan. & illo dicto Hieronym. exponentis verba Isa. 35. Voluntas Domini in manu eius dirigetur, scilicet, quia quidquid Pater dicit post, Christi virtutibus impletur. Et in huius etiam confirmationem adduci possunt omnia, quæ supra quæst. 18. tractata sunt de modo, quo diuina voluntas prædefinituit omnes actus humanae voluntatis Christi, & quo hæc illi libere conformabatur. Secundum patet, quia etiam si in alijs rebus admittetur, non omnem actum voluntatis humanae Christi fuisse à Deo prædefinitum prius ratione, quæ est prædictus, incredibile tamen est, negotium gravissimum diuine prouidentie, nimur electionem hominum, primo esse definitum per voluntatem humanaem, & non per diuinam, præterim cum Paulus hoc reputet esse vnum ex altissimis mysteriis sapientie, & scientie Dei. Tertium etiam facile constat, quia saltus circa homines, qui Christi incarnationem præcesserunt, non videtur posse intelligi ille modus electionis in humana Christi voluntate, sed solum conformitas cum diuina electione: quia circa præterita, quæ iam non cadunt sub potestatem hominis, non potest propriè cadere electio, qui enim intelligi potest, vt Christus in quantum homo elegerit sibi matrem, ex qua nasceretur? Et sic de alijs.

Dico quarto. Pie & probabiliter credi potest, il lammet voluntatem, qua Deus præelectus prædestinatos vt est efficax eorum dilectio, habuisse fundatum & rationem aliquam in meritis Christi præ uis.

Prior pars declaratur, quia in hac diuina electione duo intelliguntur, alterum absolutum & intrinsecum, quod est velle efficaciter beatitudinem huic prædestinato, qui actus vt sic, dicitur proprie dilectio prædestinati: alterum est respectuum, & quasi extrinsecum, nimur quod alius non eodem modo diligatur, & consequenter, quod hic diligatur præ illo: quod includitur, & connotatur in nomine electionis. Quanquam ergo Christus non meruerit electionem, quantum ad hoc connotatum, quia non meruit defensionem, vel, vt ita dicam, non dilectionem aliorum, neque quod in particulari hic potius diligere: ut, quam alius: potuit tamen Christi meritum esse ratio, propter quam Deus absolute dilexit prædestinatos. Quod probari potest ex citatis verbis Pauli ad Ephes. 1. Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, vt effemus sancti, vbi aperte loquitur de actu efficaci diuinæ voluntatis, quo ante præuisa electio-

August.
Hierony.Ambros.
Anselm.
D. Thom.
August.

2. Tim. 1.

D. Thom.
Ioan. 17.
August.
Hierony.

Ephes. 1.

Chrys.

Obiectio 1.

rum opera illos elegit, non quia futuri erant sancti, sed ut essent sancti, ut frequenter August. & Hieron., ibi, & cum eo alijs expositores ponderarunt. Quod vero loquatur de ipsa dilectione, seu voluntate efficacandi gloriam prædestinato, constat ex subiunctis verbis, *Vt iesmus sancti & immaculati in conspectu eius in charitate, & ideo statim subiungit, qui prædestinatus nos per Iesum Christum in ipsum, quam totam expositionem indicauit ibi Ambrosius, & clarius docuerunt Ansel. & D. Tho., & August. lib. de Prædestinatione. Sanct. c. 17. & 18. & lib. de Correct. & gratia, c. 7 Ceterum autem est, cum Paulus dicit nos esse electos in Christo, loqui de hac electione quatenus est dilectio, seu quatenus per illam efficaciter ordinatur prædestinatus ad summum bonum obtinendum: nam sub alia ratione comparativa non poterat in Christum referri, ut satius explicatum est. Quid autem significet illa particula, *in ipso*, non satis constat ex dictis Patribus, & expositoribus. Ansel. tamen indicat significare habitudinem causa finalis, quod est verissimum, quia omnes electi propter honorem & gloriam Christi, secundum Deum electi sunt: unde statim Paulus subdit. *Prædestinauit nos per Iesum Christum in ipsum*, vbi particula, *per*, denotare videtur causam meritoriam, particula vero, *in*, causam finalis. Probabiliter vero exponi potest, particulam, *in ipso*, indicare causam meritoriam, necline causa prius dixisse, *in ipso*, postea, *in ipsum*, nam hoc posteriori dicendi modo, cum particula, *in*, accusatio adiungitur, recte denotat habitudinem ad finem, adiuncta vero ablativo, magis videtur significare fundamentum, & rationem illius dilectionis, atque adeo causam meritoriam. Vnde eodem dicendi modo statim subiungit, *In quo habemus redempcionem*, vbi evidenter significat causam meritoriam, sicut etiam inferius cum dicit, *In quo nos forte vocati sumus, & infra, In quo & vos credentes signati estis spiritu promissionis sancto*, quod etiam confirmat illud 2. ad Tim. 1. *Vocauit nos vocatione sua sancta, non secundum opera nostra sed secundum propositum suum & gratiam*, que data est nobis in Christo Iesu ante tempora ecularia. Vbi dilectionem hanc vocat propositum, & gratiam nobis in Christo ab eterno concessam, vt D. Thom. expavit. Facit etiam illud Ioan. 17. *Dilexisti eos (loquitur de prædestinatis) scilicet, pro quia, me dilexisti, ut Aug. notauit; & senit Hieron. lib. 2. contra Iouiniam, dicens. Ideo nos diligis, quia Filium dilexisti Pater*. Denique illa universalis propositio Pauli ad Ephes. 1. *Benedixit nos omni benedictione spirituali in celestibus in Christo*, etiam dilectionem hanc potest comprehendere, que maximum beneficium Deiest, & supradicta beneficiorum, & veluti aliarum omnium fons, & origo: vnde Chrysostom. homil. 1. super ad Ephes. inquit, *Per quem nos benedixit, per eundem nos elegit*. In quibus verbis indicat expositionem superiorum datum illius particula in Christo, vt æqualeat illi, per Christum, seu propter meritum Christi, & ita etiam legit & expoht Oecumenius, & Theophylactus. Et freques phrasis Scripturae, vt Threno, 4. Capitulo in peccata nostra, id est, propter peccata nostra. Ratio vero solum est, quia, considerato valore meritorum Christi, sufficienter sumus fuit ad hæc omnia nobis promerenda, considerato vero ordine diuinæ præscientiæ & voluntatis, facile etiam intelligi potest, præscientiam meritorum Christi antecelsisse hanc electionem prædestinatur, ut statim explicabo. Non est ergo cur negetur, hanc dilectionem habuisse fundatum in meritis Christi, cum hoc ad maiorem Christi gloriam pertineat, & magis ostendat in diuina prouidentia perfectam iustitiam, & misericordiam rationem.*

Sed contra, quia si Deus dilexit hos prædestinatos propter meritum Christi, ergo ante illam dilectionem supponit præsumum illud meritum ut ordinandum, seu offerendum à Christo pro illis eleboris potius quam pro alijs. Consequens est falsum &

A contra dicta. Respondetur negando consequentiam, satis est enim quod in illo signo prævidetur merita Christi, ut sufficiat rationem diligendi homines. Quod facile potest exemplo declarari: si enim dux aliquis vel miles bene meritus apud regem offerat sua merita, ut alicui ex filijs suis præmium liquod, vel dignitatem rex conferat: quamvis ipse non designet hunc filium, potius quam illum, sed ex voluntate principis talis electio fiat, nihilominus verisime dicitur, regem voluisse illi benefacere propter merita patris. Et in reprobatione hominum, ex probabilem sententiam Augustini est evidens exemplum: aliquos enim propter solum originale peccatum voluit Deus excludere à regno, quia illa est sufficiens ratio: quanquam compunctione facta non potuerit esse ratio, propter quam iste reprobatur potius quam alijs habens simile originale peccatum.

Sed hic occurruunt difficultates omnes in superioribus tactis. Prima est, quia non potuerunt Christi merita prævideri à Deo prius ratione, quam vellet electorum gloriam efficaciter dilectione: ergo non potuerunt illa merita esse ratio motiva ad talen electionem. Antecedens patet, tum quia simul omnino voluit Deus omnes prædestinatos cum Christo, in gloriam Christi: vnde, sicut merita Christi non potuerunt esse ratio motiva ad voluntum ipsum Christum, ita neq; ad voluntum alios prædestinatos. Tum etiam, quia prius ratione, quam Deus præsicerit Christi merita, voluit illa, & ordinare illa ad nullum commodum seu præmium, scilicet obligare sub conditione talium operum, ad tale præmium illi redendū in nobis, hæc enim omnia prærequisita sunt ad meritum, ut supradictum est: quia autem sunt prærequisita ad meritum, supponuntur ad præscientiam meriti futuri, nec possunt sub tale merito cadere. Rursus hæc ad voluntas meritorum Christi supponit electionem hominum prædestinatos, quia comparatur ad illam, sicut voluntas mediorum ad voluntatem finis: ergo de primo ad ultimum electione prædestinatorum non potuit supponere præscientiam meritorum Christi.

Secunda difficultas est, quia si Christus meruit prædestinatis electionem efficacem: ergo meritis probis eam dilectionem simpliciter seu antecedentem, qua ad gloriam ordinata sunt, ex vi cuius dampnus insufficiat media ad gloriam consequendam, est enim ex qualis ratio: hoc autem fallsum est, quia vnum ex medijs sufficiens est, quæ ratione illi voluntatis Deus confert omnib; hominib; est ipsum Christi merito infinitum quod sufficietiam non ergo potuit tale meritum esse ratio illius voluntatis.

Tertia difficultas est, quia ex his vltieris sequitur, absolute & simpliciter loquendo, Deum ordinasse homines ad gloriam, sine efficaciter sine sufficiet, ob Christi meritum, sequitur subinde illam Devoluntatem, qua voluit reparare humanam naturam lapsam, suffit ex meritis Christi prævisum, quia illa voluntas, vel includit in piori voluntate conrendi gloriam hominibus, vel certe secundum rationem est posterior illa, & consequenter multo magis cadit sub meritum Christi, quam illa, hæc autem quæ inferuntur, videretur falsa, satq; impugnata argumentis contraria sententia.

Ad has difficultates primum in genere concedo, omne Dei beneficium, omnemq; Dei benevolentiam erga homines, cui non repugnat supponi Christi merita, saltem in æternitate prævisa ut futura, fundari in eisdem meritis, seu ista merita ut prævisa sufficiant rationem, seu motuum talis beneficij ac benevolentie diuinæ. Hoc enim principium est sicut confessaneum Pauli ad Ephe. 1. ut supra tradidimus, estq; valde consonum dignitati Cl. r. l. & mentor eius. Deinde addo, non repugnare huic merito, quod Deus uno actu indivisiibili, & simul sub aliqua

con-

confideratione nos & Christum hinc elege-
gerit & præordinanter illum ad esse Filium Dei natu-
ralis, nos ad gloriam & felicitatem adoptuam. Nam
ille actus, ethi in se sit unus & simplex, potest terminari
ad unum obiectum ratione alterius, & ita prius
ratione potest terminari ad unum, quam ad aliud:
& hoc satis est, vt possit ad unum terminari ex præ-
scientia alterius, vt perse constat, & supra, quæst. i.
artic. 3 ad 4. Diuus Thomas attigit, & ibi late tractatum est. Ex hoc ergo capite non repugnat, vt, licet
Deus uno simplicissimo actu nos cum Christo ele-
gerit, & simul duratione, vel subsistendi consequen-
tia, quatenus hæc omnia voluit cum aliqua conne-
xione inter se, vt dicto art. 3 late tractatum est: non
repugnat (inquam) ex hoc solo capite, quod Christi
merita præuisa, sunt ratio illius voluntatis, ut ad ele-
ctos terminatur.

Solum ergo relinqui videtur difficultas illa de
ordine finis & medijs, nam cum merita Christi, ut ad
nostram gloriam ordinata, sint media, videtur sup-
ponere in Deo aliquam intentionem talis finis, cu-
ius ipsa ratio sint vlo modo ratio aut motiuum. Re-
spondent aliqui, licet in nobis voluntas finis sit prior
voluntate medijs, in Deo autem id non esse necessari-
um, in nobis enim ideo voluntas finis precedit, quia post illam voluntatem ex cogitanda sunt nobis
media, & facienda electio: in Deo autem non ita est,
sed ante omnem voluntatem supponitur præscien-
tia omnium mediorum, simul cum fine, & ideo non
est necesse, ut voluntas finis antecedat absolute &
simpliciter, sed sat est, ut in genere cause finalis ante-
cedat, medium autem poterit præcedere in genere
cause meritoria. Sed hoc non recte dictum est, pri-
mo, quia, formaliter ac per se loquendo, non ideo
voluntas finis antecedit electionem mediorum,
quia post illam voluntatem ex cogitantur media, &
inquiruntur, ac ponderantur, & ita paulatim ad elec-
tionem proceditur: tum quia, licet hic processus
sepe intercedat, quando illa antecessio est in tempo-
re ac duratione, tamen ad ordinem naturæ & ratio-
nis, quem nos inquirimus, non est necessarius: tum
etiam, quia interdum potest homo, prius quam eli-
git voluntatem finis, habere præmeditata, & opti-
me cognita omnia media possibilia, & nihilominus
si volitus est finem & medium, necesse est, ut à fine
incipiat, vel ordine nature, causalitate, vel rationis,
simul & uno fortasse actu in utrumque dedit, vel cer-
te ordine durationis, si pro sua libertate velit solum
circa alterum, suum actum exercere.

Secundo, quia, loquendo de ordine causalitatibus
inter res voluntas, vel de ordine rationis in ipso actu,
hæc enim tantum sunt que in diuina voluntate pos-
sunt considerari, iuxta hunc (inquam) ordinem, fi-
nis non solum est prior medio, in uno genere cause,
sed simpliciter in omni genere: nec intelligi potest,
quod medium ut medium, in aliquo genere prius
sit volitus: quia in quo cunq; signo, & in quo us gen-
ere, solum est volitus propter finem, alioqui non
est volitus ut medium: ergo, quo cunq; modo con-
sideretur, necesse est, ut voluntas finis ratione ante-
cedat.

Tertio videtur esse specialis ratio in merito, quia
meritum non potest esse in suo genere ratio motiens
& allicens voluntatem, si solum ut possibile, vel ut
futurum sub conditione, præcognoscatur, sed oportet,
ut videatur iam exhibatum, vel saltem præco-
gnoscatur ut absolute futurum, ergo præscientia il-
la, quæ antecedit omnem liberam Dei voluntatem,
non satis est ad rationem meriti, seu cause merito-
ria, licet sufficiat ad rationem finis vel exemplaris,
quia per illam scientiam non cognoscitur meritum,
nisi ut possibile, vel, ad summum, ut futurum sub
conditione, alioqui etiam possit proprium hominis
meritum sic præuisum, esse ratio sua electiois, &
prædestinationis, quod falso est. Igitur, antequam

Fr. Suarez Tom. 1.

A meritum moueat in ratione meriti, necesse est ut antecedat aliqua voluntas Dei, qua ordinat tale meri-
tum, & causas, ac principia eius: hæc igitur voluntas
etiam respectu Christi, necessaria fuit, & antecedit
simpliciter & in omni genere omnem causalitatem
moralem meritorum eius: sed in illa includetur, vel
supponitur voluntas dandi nobis gloriam, ut ostendit
sum est: ergo.

Aliter ergo respondendum videtur, negando, mé-
rita Christi tantum esse à Deo volita & ordinata, ut
media, per quæ homines consequantur gloriam, ad
quam præordinati supponantur: sed potius docen-
dum est, sicut voluit Deus Christum hominem Deum,
per se proper gloriam suam, ita etiam voluisse
eius merita, & valorem operum eius, propter per-
fectionem & excellentiam ipsiusmet Christi, ut esse
esser sufficiens causa, etiam in genere morali, seu mé-
riti, cuius intuitu & ratione posset Deus velle super-
naturalia dona conferre, quibus autem quomodo vel-
let, iuxta sua ditinæ sapientia dispositionem. Ita
que in eo primo signo, in quo Deus Christum volu-
it, non tantum voluit illum ut a peccato ad merendum
sed ut a merendum suo tempore, voluitque, ut ipsius
opera essent sufficiens ordinata ad rationem
meriti, quantum est ex parte ipsius DEI: vnde hoc
ipso quod Deus prædestinavit Christum tali modo,
taliq; voluntate, in ea voluntate prævidit futura ei
merita, propter quæ voluit alij benefacere magis
aut minus, iuxta beneplacitum suum. Rursus ante
hanc voluntatem Dei ut sic terminata ad Christum,
non est necesse intelligere priorem voluntatem ter-
minatam ad gloriam hominum, quia aliud est velle
Christum ut medium, aliud velle ipsum ut primam
causam in genere meriti: Deus autem hoc posteriori
modo voluit Christum in illo primo signo, non
priori, & ideo non oportet præintelligere illam ali-
am priorem voluntatem, quia, licet voluntas medijs
supponat voluntatem finis, tamen voluntas cause
quaæ efficiens in suo genere non supponit volun-
tatem effectus, sed potest illam secum afferre. Sicut
etiam in eo signo, in quo voluit Deus Christum, vo-
luit illi communicare potentiam sciendi supernatu-
ralia opera, & miracula, non quia supponeretur in
Deo voluntas talium operum, & ideo voluerit com-
municare Christo illam potentiam ut medium ad
illa opera, sed potius, quia per se voluit communica-
re Christo illam perfectionem, ut esset in omni
genere cause perfectissima, quoad posset, causa: id-
eo ex ea voluntate consecutum est, vtea opera es-
sent possibilia, aut aliquando futura. Similiter in eo
signo prædestinavit Christum ut caput, quod
haberet influentiam non tam ut medium, neq; ex
priori voluntate influendi in alios, sed ut causam
præcipuum in eo ordine, ad quam consequuntur ra-
les effectus, idem ergo dicendum censeo de eius mé-
rito.

Atque hinc facile est ad singulas difficultates re-
spondere. Ad primam enim negatur assumptum,
nimur, non potuisse merita Christi præuideri an-
te electionem prædestinorum. Et ad primam proba-
tionem responderut, licet in quodam genere, seu
in subsistendi consequentia, simul fuerint prædesti-
nati omnes electi cum Christo, nihilominus in ali-
quo genere fuisset Christum alij præelectum, scilicet
in genere finis & exemplaris, & similiiter in gene-
re cause meritoria, quia ita voluit Deus simul Chri-
stum & alios, ut tamen voluerit Christum ut ratio-
nem volendi alios, & consequenter etiam voluerit
prius ratione merita Christi, eortumq; præuisionem,
quam aliorum electionem, quod respectu dilectionis
ipsiusmeritis Christi locum non habet, quia inuolu-
uit repugnantiam, quæ non inuoluit respectu ali-
orum. Ad aliam vero probationem iam declaratum
est, quomodo voluntas meritorum Christi non sup-
ponat electionem hominum.

Iii 3 Dices

Dices. Quænam merita Christi potuerunt in illo signo præuideri, cum non potuerint in eo signo preuideri actiones, & passiones, quas habuit in mortali corpore? De hac re sepe dictum est in superioribus, quidam sentiant fuisse merita Christi in communis, seu formaliter, non in particulari, seu materialiter, prout per tales aquas exercentur. Sed quia non recte attribuitur DEO hic modus confuse cognitionis, melius dicitur, in eo signo fuisse præuisa merita per actum amoris Dei & proximi, qui non dependet à corpore passibili.

Ad secundam difficultatem eadem responsio adhibenda est, concedendum est enim illatam, quod in ea inseritur, imo ex illo sumitur prædictorum confirmatio. Eadem namque est proportionalis ratio dilectionis & efficacis seu beneplaciti electorum, & dilectionis sufficientis seu antecedentis ceterorum, sicut ergo Christus meruit prædestinatis electionem, ita ceteris meruit eum amorem seu simplicem voluntatem, qua Deus, quantum in ipso est, vult eorum salvare. Unde, sicut propter Christum voluit Deus dare electis omnia media certa & efficacia, quibus salvantur, ita ceteris voluit etiam propter Christum dare sufficientia media, quibus salvari possunt. Christi ergo meritum non tam est medium sufficiente ex se ad salutem reproborum, quam causa omnium mediorum sufficientium, quæ reprobo tribuuntur: & respectu diuine voluntatis, est ratio seu motuum inclinans eam, ad illam voluntatem. Vel potest meritum Christi dupliziter considerari, primo secundum se & absolute, prout est quædam perfectio moralis Christo conueniens, tum ex dignitate sua, tum ex præordinatione diuina, vt ex se sit sufficiens ad obtinendum à Deo quodlibet supernaturale bonum gratia & sacrificio, & istam Dei benevolentiam impetrandum: & vt sic negatur esse medium, formaliter loquendo, sed obiectum per se amatum, seu coamatum ipsi Christo, vt vniuersali ac primæ causa in genere meriti. Secundo potest Christi meritum considerari, vt peculiari aliquo modo ordinatum, & quasi applicatum ad salutem hominum sufficienter operadum, & vt sic potest dici medium, tamē, quia hæc ratio supponit priorem, ideo difficultas tacta non procedit.

Ad tertiam difficultatem concedo, omnem diuinam voluntatem, qua ordinauit homines in supernaturalem beatitudinem, fuisse in Christi merito fundatam, hæc enim voluntas non est nisi vel electio efficax prædestinatorum, vel voluntas accedens erga exteror, utraque autem fuit ex Christi meritis, vt ostendit. Idemque consequenter fatendum est de voluntate reparandi homines lapsos, hæc enim voluntas comparatur ad priorem, vt voluntas cuiusdam particularis medijs, ad voluntatem finis, & ideo multo magis supponit meritum Christi præsumum, vt rationem & motuum vniuersale beneficendi, & benevolendi hominibus. Neq; contra hoc urgent testimonia adducta in confirmatione alterius sententia. Nam testimonia sacra Scripturæ, vel solum probant, voluntatem redimendam genus humanum respectu hominum redimendorum fuisse ex sola misericordia, quod verū est, etiam respectu Christi aliquam habuerit rationem iustitiae. Vel probant primam originem huius beneficii fuisse Dei charitatem, qua voluit vngenitum suum dare, vt in natura assumpta esset caput ac princeps rerum omnium, ex hoc enim beneficio cetera omnia manant, quatenus ad supernaturalem ordinem gratia aliquo modo spectant. Et hoc posteriori modo potest etiam intelligi testimonium Augustini, quoniam in eo loco solum intendit docere, Deum ita odisse in nobis culpam, vt ramen diligit naturam, ideoque eam dilectionem, quam nobis exhibet, cum culpam remittit, supponere aliam priorem, quoniam dat esse nostramque diligit naturam. Ad rationem vero il-

lins sententia dicendum est, nos supponere, Christum esse prædestinatum per se primo, & ante omnes & in omni genere primatum in diuina mente a voluntate habuisse, atque ita sine inconvenientiā potuisse, vt ipsam ordinatio redemptio nō sitra in eiusdem Christi meritis fundamentum habuerit.

Potest autem hoc loco, ut res tota melius explicetur, soluatiorē, facilius difficultas in illa ultima ratione tacta, applicari distinctio in præcedentibus conclusiōibus infinita. Nam remedium & medicina peccati hominum, duplice potest considerari: uno modo in generis & absolute, ali modo in particulari, & secundum eum peculiarem modum quoā B Deo ordinatum est, comparando illum ad infinitos alios modos, quibus posse Deus homines redimere. Quamvis igitur meritum Christi præsumum, exesse fuerit sufficiens ratio ad inclinandam diuinam voluntatem, vt veller hominibus remedium ac medium peccati tribuere, & ex se fuerit etiam sufficiens medium ad quodlibet remedium, quantumvis perfectum, & excellens obtinendū tamen, quod præquo illo Christi merito, Deus hoc remedium p̄ alij elegerit, & quod hoc remedium p̄ Christum exhibet dum fuerit, per tales Christi passiones, & per illum modum, quem ipse sua mirabilis sapientia præfiniuit, hoc non fuit ex Christi meritis, sed ex sola diuina voluntate, quia non fuit admirabile inventum humano ingenio, aut voluntate Christi humana excogitatum, aut dispositum, sed fuit diuinus invenit, & intuitu meritorum Christi dispositum. Atq; hæc ratione speciali iure tribuitur misericordia diuinæ, as beneplacito Patris, quod Christum nobis dederit, non solum in caput, & principem, sed etiam in Redemptorem: & similiter in illius admirabilem filium, & voluntatem referendum est; quod ordinauerit, vt Christus in corpore passibiliterem, & p̄ passionem homines redimeret, hæc enim non sunt per Christi meritos, aut humanam voluntatem definita, sed per voluntatem Patris, licet non absque intuitu meritorum Christi, & ad ostensionem dignitatis perfectæ, quæ in illis virtute continetur, iuxta illud ad Rom. 3. Quem propositus Deus propriatorem per fidem in sanguine ipsius ad ostensionem iustitiae, & iusta. Recepte enim intelligi potest non solum effectum remissionis peccatorum per Christum, sed etiam propositum ipsum dandi nobis tam proprietatem fuisse ad ostensionem iustitiae, tam in remedio proprio ac definito, quam in ratione, & motu proponendi illud: & hæc tamen delectio.

Vltimo tamen dicendum est, etiam esse Christum Causam meritorum nostrarum prædestinationis. Hec ita ex multis colliguntur ex citato loco Pauli ad Ephes. 1. Prædestina- rationem nostram per Iesum Christum. Illa enim particulariter per causam meritorum designat, vt declaratum est, & col. finians ligitur satis ex Concil. Trident. sess. 6. cap. 3. 4. 5. & 6. Epist. 1. Loquitur autem Paulus de tota prædestinatione, eo enim modo tribuit prædestinationem meritis Christi, quo tribui non potest meritus ipius prædestinationis potest autem prædestinatus mereri vnuo vel alterum effectum prædestinationis fuisse. Christo ergo non tribuitur meritus prædestinationis propter vnuum vel alium effectum, sed propter totam prædestinationem: & ideo addit Paulus haec prædestinationem factam esse secundum consilium voluntatis Dei. Quod propriè de integra prædestinatione dicitur, nec Paulus vnuum vsus est voce prædestinationis Rom. 8. in alia significante: quin potius ad Rom. 8 distinguit prædestinationem à singulis effectibus eius; quæ expeditio est confessio. Augustino locis supra citatis, & alijs expositoriis. Ratione probatur ex dictis, quia Christus meruit dilectionis & efficacem prædestinationis, sed tota prædestinatione corū ex hac dilectione nascitur, ergo meruit etiā prædestinationis. Secundum

Disput. XLII.

Sectio I.

855

Obiectio. Secundo, quia Christus meruit omnes effectus gratiae, qui ex particulari Dei prouidentia sunt circa praedestinatum, sed qui haec omnia meretur, meretur totam praedestinationem, & si aliquis posset sibi haec omnia mereri, mereretur praedestinationem suam, ergo.

Reponsio. Sed contra, quia Christus non meruit praedestinatis omnia media, per quae consequuntur suam salutem, quia non meruit incarnationem, quae est positissimum medium, sed mereti praedestinationem, est mereri alicui omnia media sua salutis. Et confirmatur, quia multa bona naturalia, quae natus ad salutem conferunt, sunt effectus praedestinationis, ut nasci hoc tempore, hocolo, ex his parentibus, cum hac complexione: sed haec non oriuntur ex Christi meritis, sed ex ipsa dispositione, & naturali cursu viviueri, ergo. Respondeatur ad argumentum, incarnationem potius dici causam salutis praedestinatio, quam proprie medium, quia incarnationis non est amata seu electa ex intentione efficaciter dandi vitam eternam praedestinato, sed per se fuit primario armata. Et quamvis deus, vel incarnationem, vel passionem, esse ordinatam ex intentione generali salvandi genuit humanum, non autem ex particulari dilectione praedestinatorum, media autem praedestinationis dicuntur, qua ex hac dilectione procedunt. Quocirca illud argumentum solum cōsiderit, Christum non meruisse nobis omnes causas nostras salutis, neque omnem supernaturalem prouidentiam gratiae: non inde tamen sit, non meruisse praedestinationem nostram, quia ad hoc satis est, mereri praedestinato omnem gratiam, quae illi confertur, & omnia media particularia, per quae generales cause vel remedium gratiae illi applicantur. Praedestinatio enim significat speciale ratione diuina prouidentia, per quam electus infallibiliter perducitur ad vitam eternam. Quapropter, qui negant, Christum esse causam nostrarum praedestinationis, solum quia non fuit causa sua incarnationis, non recte loquuntur, quamvis in solo modo loquendi a nobis differre videantur. Ad confirmationem reponetur, Christum Dominum etiam illa naturalia dona nobis meruisse, quae ad salutem eternam conferunt, quatenus ex speciali intentione & electione praedestinati conferuntur: sic enim possumus haec bona promereri, & imperare in Christo, & per Christum, ita etiam, cum sine merito vel oratione nostra dantur, possunt propter meritum Christi dari. Quis etiam neget, aut mori in talis tempore & loco, naturale esse, aut non se fieri propter Christi meritum, cum hos sepe ad donum perseverant pertineat? Licit ergo efficiuntur naturales ex dispositione causarum naturalium proveniant, tamen, si ad praedestinationem pertinent, illameris dispositio causarum, sicut sub praedestinationem cadit, ita & sub merito Christi.

DISPUTATIO XLII.

In duas Sectiones distributa.

Dic̄s, que Christus meruit Angelis.

N hac disputatione brevia quam in precedentibus agendum est, quia res est minus certa, & ideo vnicare fere sectio. examinabimus, an Christus meruerit angelis, & quid illis meruerit: nam haec duo vix possunt disputari: deinde tamen occasione hinc sumptuvidendum erit, an posuit Christus aliquo modo duci Redemptor angelorum, vel, quod idem est, an pro illis satisfecerit.

SECTIO I.

An Christus meruerit angelis omnia dona gratiae & glorie.

Prima sententia negat, Christum Dominum angelis aliquid meruisse, praesertim gratiam & glo-

riam. Ita videtur sententia Bonavent. in 3. d. 13. artic. 2. Palud. q. 3. dum negat, Christum influere gratiam in Angelos, Paludan. quæst. 1. artic. 3. Durand. q. 2. Ales. 3. p. Durand. quæst. 12. memb. 3. artic. 3. § 5. dum affirmant Christum habere influxum gloriae accidentalis, & aliquarum illuminationum in angelos: de alio vero influxu gratiae omnino tacerunt: D. Thom. etiam D. Thom.

hoc 3. p. quæst. 8. artic. 4. solum in communis dixit

Christum aliquid influere in homines, & angelos, & q. 59. art. 6. negat, Christum iudicaturum ange-

los quoad premium essentiae, sed tantum quoad

accidentale: quanquam hic locus parum vrgat, vt

pater ex ratione, quam ibi subiungit in corpore &

ad premium, scilicet, quia iudicium illud consum-

matum est ante incarnationem, & non est iterandum: vnde ad eundem modum loquitur de iudicij particularibus hominum, factis ante incarnationem,

velante diem iudicii, vt ibidem patet art. 4. ad 3. &

art. 5. ad 1. & 2. Expressius tamen in 3. dist. 13. quæst.

2. art. 2. hanc tenet sententiam, & quæst. 29. de verit.

artic. 4. ad 5. & art. 7. ad 5. & in eandem sententiam inclinat Dried. tract. 2. de captiuitate & redempt. ge.

Dried. ner. human. cap. 2. part. 3. art. 5. fol. 51. quamvis addat, Christum non meruisse gratiam angelis remu-

nendo ab illis peccatum. Et probatur primo, quia

Scriptura sacra nunquam dicit Christum venisse

propter angelos, vt ei gratiam, & gloriam meretur:

qui potius ipsemet Christus dicit, se reliquise

non agnita nouem oves, & venisse ad querendam

vnam oviem perditam Matth. 28. & Luc. 15 quibus

locis Ambros. Bda., Theophyl. & alii, & Luc. 15

Gregor. homil. 34. in Euangelio, exponunt de diuini

no Verbo, quod relectis in celo angelis, ad quæren-

dam humanam naturam lapsum descendit: non er-

go venit ut angelis meretur, neq; vt eos ad suum

ouile aggregaret. Vnde Act. 4. de hominibus dicit

Petrus, & non de angelis, non esse sub celo aliud no-

men nobis datum, in quo oporteat nos alios fieri, 1. ad Ti-

mot. 4. dicit Paul. Christum esse salvatorem omni-

um hominum, maxime fidelium: de angelis vero

nihil dicit. Confirmatur exilio ad Hebr. 2.

Qui sanctificavit, & qui sanctificantur, ex vi omissis: proprius quam

causam non confunditur eos fratres vocare, & infra, Quia

ergo pueri communicaverunt carnis & sanguini, & ipsi simili-

ter participavit eisdem. Quibus verbis requirit Paulus inter sanctificantem & sanctificatos, vel origi-

nem ab eodem parente Adamo, vcl (quod idem est)

communicationem in eandem naturam, vt expo-

nit Adamus: & similiter inquit, ideo indumente no-

stram naturam, quia futurarius fratre eius, &

spirituales filii: hoc enim est quod ait, Quia pueri

communicaverunt carnis, & sanguini, &c. Vnde statim

subiungit, Nusquam angelos apprehendit, sed semet Abraha apprehendit. Ex quo testimonio ita concludi-

potest ratio, nam quis sanctificatur per merita Chri-

sti, sunt pueri, & frates Christi, & cōmunicant cum

illo in carne, & sanguine, vt Paulus dicit, sed angelii

non sunt hoc modo frates Christi, non enim ha-

bent carnem & sanguinem, neq; illis assimilatus est

Christus: ergo non sunt illius merito sanctificati, &

ira Chrysost. Theophyl. & alijibi per sanctificatos à

Christo solos homines intelligunt.

Secundo videtur colligi haec sententia ex modo loquendi Parrum, vbi cuncte enim explicant, quid proficerit angelis Christi aduentus, nihil aliud dicunt, nisi per Christum esse reparatas fedes angelorum, hominibus ad illas implendas assumptis, ex quo effectu magnum gaudium accidentarium ad sanctos angelos redundauit, & nouam quandam, ac singularem amicitiam cum hominibus contra-

ixerunt. De merito autem gratiae, & gloria nihil o-

mimo dicunt, vt videtur licet in Chrysost. Theodo-

ret. & Theophyl. Anselm. Beda, & alij exponen-

tibus verba illa ad Ephes. 1. Inflaurare omnia in Chri-

sto, que in celis, & que in terris sunt, & illa ad Coloss. 1.

Ephes. 1. Colos. 1.

iii 4. In ipso